

Uredništvo i uprava
ZAGREB, MASARYKOVA 28a
Telefon 67-80
Uredništvo in uprava
za Slovenijo in slovenski del
Julijske Krajine
LJUČ LJANA, Erjavčeva 4a

ISTRA

SKUPLJAJMO NARODNO BLAGO
IZ ISTRE! ONO NAJRJCITJE GO-
VORI, DA JE ONO ZEMLJA NASA,
DA JE ONO KRV NASA!

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULJSKE KRAJINE

ZNAČENJE LISTA „ISTRA“

koji je ero ovih dana naprsta raznih deset godinu svoga oplakatu nije neznan. Odnarajuju ga i pokrećući, iako sam bio upjevan da ja to velika stvar, priznanjem isirveno, da nijesam bio potpunoma svjestan zamane uloge, koju će taj skroman ali po svom karakteru važan list, izvršiti.

Zato je list bio zapravo osnovan i koji je bila svrha, da ga se pokrene kraj tolikih listova, koji su nam širom otvarali vrata svojih redakcija i najpripravnije nam stajali na raspolaganje svoje stuce, da u njima iznosimo probleme, koji nas interirajaju? Probleme, koji su bili istodobno problemi ne samo naši i našeg ućeg zavičaja, nego i cijeloga naroda jer radilo se konacno o jednom u naš matoni dijelu hrvatskoga odnosno slovenskoga naroda, o jednom ne baš malom teritoriju hrvatskoga odnosno slovenskoga zemlje, koje sa sobom kao mali narod, kome je uopće svaki pedali dijelovine, nijesano ni htjeli ni kamtli odrćiti.

Promienjem prilika u Istri nakon rata, koji su iz krenula poravnati svo nasle planovne, porušile su naše, i toliko vjere i zanosnog idealizma, gradeno zdanje, započelo je prava srebna naroda. Sve što nije bilo sasvim srvašno za zemljom, radničtvo, sitnoštvu, dastvo, a pomalo i slabije stajće seljarstvo, razočarano teškim prilikama, koje su možda više moralne, nego li materijalne ubijale, počelo je sešliti u Jugoslaviju. To je bila zemlja naših snajva, utajete naše, od kojeg smo oćekivali spasi. Računao da na nas je došlo orvano oko 70.000, a za onako mali teritorij to je znaćajna cifra. Mi smo, drugim riječima, ovaj stvorili naru listu.

Na stvorim smo kraćim podržavali živi kontakti, ta lamo nam je konacno ostalo sve, šte nam je bilo malo i dragoo braća i sestere, oć i mlade, djedovi i baba, drevna ognjišta i dragi grobovi.

Taj kontakt živo su podržavali pismene vize, a još više norine iz starog kraja, koji smo uza sve patiške mogli ljei je kraj, Staka, najiznosila vješt iz rodnoo kraja oblaćonjena u tim novinama, koji su zbog specijalnih prilika uglavnom izabuje u Trstu, za nas je bilo velike dopunje, koji se je gulo.

Isina i oćekivanja je štampa donosila vješt iz Istre, ali to je bilo uglavnom tretirano krupnim problemima, problema oćenarodnih respektive mednarodno-politićkih. Ali to nama nije bilo dostoo. Mi smo tražili usto biljege, nešto neposredniji, nešto in tviniji. Nas je više ganula vijest oć domien u kojim našim trćanskim novinama, datinao iz našeg rodnoo sela, da je na pr lamo imro taj i taj barba, da je tu ža potakla taj i taj kraj, da je nastrodoo taj i taj djak u tom i tom selu, nego li ne znava kolavo traktat Liga Neroda, koji je je naša odnosa na problem naše manju u Italij.

A tada je nastupio krah. Koncem 1935 vladavim je dekretova jednim potezom pera, obustavljena naš vaza štampa u Italij. Od toga časa do danas nije više naš narodlito nigdje vidio svoje štampene vješt. Nas 70.000 oradio ostali smo kao odrcauni.

Pokušavali smo svašta. Intenzivirali smo pojedinaćnu korespondenciju s rodnim kraćim i sa svojim bližima, koji ostadoše dolje U svojim smo društvima otvao vješt iz naše noćine iz rodnoo kraja. Kad bi kao dobro pismo od svojih i u njem kava interesantno vješt, izvješće bi je da je etajuo i tuju i drugu. Želimo su se žaloo v takve vješt, pa makar kako nevažno bile.

To je međutim postalo opasno za one dolje, koji su na taj način mogli biti izvrgnuti neprilikama. A za nas oradio to je bio vrlo slab surugat za norine. Vješt su istina stvarale i nadalje, jer je svakoo imoo neki stroj kanol, no te nijesmo mogle biti obavljene svima. Bilo je to neko mudo razdožje, koje je trajalo oko pol godine. Mi smo u to doba imali, kao urku centralu u Zagrebu za obavještavanje orđevnih štampe. Prijateljli ordozo našli bi vještputa i načina da pošalju svoje izvješće o stanju dolje, kako bi orđevnja publika bila redovito obavještava o životu našega naroda pod Italijom. Međutim je orđevnja štampa imala svojih važnih unatovjopio bitkić problema. kojima je nosavitala svoje stuce, pa nije je us nježljivo volju mogla izvršavati svoj dragocjeni prostor za slunee, koji su za nas bile velike, ali su za orđevnjuu čitalkoo publiku bile nevažne i zaneta sitnice. I ja sam se konacno orđutio. Sest sam mjesec štupljeno naslote na hiku izbjeglica, koji su živjeli razasuti u okolje. Bio je to mučan posao. Pitaso sam barem hiljadu pisama na sve strane. A kad sam skupio oko 1500 naslova štampao sam list U najgori čes! Prilikoo su baš u to vrijeme bile kolce, da je bilo smatrano skoro nezavracnim pokretati jedan istarski list u Jugoslaviju. Nije preslalo starog, nego list, kad je već bio štampoo — sa svim obzirama i s mnogo oćrepa u tekstu — zatvoriti u kuerte i pošlali prijateljima kao pismo.

NOVE OSNOVE

ZA MANJŠINSKO ZAŠĆITO

Ko je letos 25. in 26. februaria 1939 zborovala u Zenavi Mednarodna unija drušev za Ligo narodov jo komisija za narodno manjšino pod vodstvom gospe Bakker van Bossa, ki jo po odstopu lorda Dieken sama prevzela medeštvo jo komisije, svrha njoh dogodkov, ki so bistveno izpremenili politično situacijo v srednji Evropi, sprejela sklep, da naj se posebnemu odboru poveri naloga, da proučuje in jstee novo osnove za manjšinsko zaščito. V ta odbor so bili imenovani gospa Bakker van Bossa, bivši minister in predsednik grškega društva za L. N. P. Argyropoulos ter Mac Cartney, federacija francoskih drušev za L. N. pa jo delegirala v ta odbor profesorja Th. Ruysseua. Odbor so jo sestel 2 in 3. aprila t. l. in predložil komisiji za manjšinsko zaščito jo poročilo, ki smo ga pozvali po »Bulletinu«, ki ga izdava Mednarodna unija drušev za L. N. (N. 1—11 januar — junij 1939).

I. Oslabitev Lige Narodov ki ne dopušta več, da bi vršila nalogo zašćitne dogovora in razsednice med državami in manjšinami. Tako odpado skero popolnoma osnova za izvršitev manjšinskih dogovorov. Procto-tajoo tedaj jo kontrola po javnem mnenju, samoumevni interes držav samih, da rešijo manjšinske probleme in želja sogodnjih si držav, da odstranijo povode za konflikte; kot metode za praktično izvajanje pa preostajajo notranjo postopanje in bilateralni dogovori med državami, katere izjavljajo, da imajo izkljućen interes na usodi doloćenih manjšin. Ta zadnji sistem je sskoval in široko razvila Nemčija v toku zadnjih let.

Sistem bilateralnih dogovorov mora v nekaterih primerih prinesti razno koristil za manjšinsko zaščito. V koliki meri utegne ta sistem nadomestiti mednarodno arbitražo, se mora še proučevati.

Kar se tiće kontrole po Ligi narodov, no mora biti ta posebno izdatna, dokler ne bo Liga delno zopet pridobila svoje avtoritete.

Zato jo umestno da so ohrani in ojaćujo kontrola po javnem mnenju in da so tako prizadete države siliho k pravdicemu razumnevanju dolžnosti, ki so jih prevzele glede svojih narodnih manjšin.

II. Razen tega je zaščita manjšin postala velika težja zaradi tega, ker nekatere države, ki so prevzele v tem postoeu obveznosti, predlagajo generalizacijo teh obveznosti in zahtevajo princip enakosti za vse orđevne, medtem ko druge kategorično odklanjajo tako posplošitev.

III. Ves sistem manjšinske zaščite jo zgrajen na razlikovanju med političnim in kulturnim področjem. Zadnje področje obseva sociolno, kulturno, umetnićko, duševno in versko življenje posameznikov in kolektivnosti. Sedaj pa se je rešotni problem manjšinske zaščite posebno poostiril po dveh dejstvih: prvič po dejstvu, da se je totalitarni nauk razširil po več državah, drugič pa zaradi tega, ker so jo istočasno razvila teorija o »Ueberstaatliches Volkstum« One teoriji sta dosegli posebno važnost zlasti pri oncu narodu, ki jo doslej šteje najveć manjšin v drugih državah.

V svoji skrajni obliki smatra nauk o totalitarni državi državoo kot najvišji namen eksistence posameznikov. Država obsega vse, ona si osvaja vse. Vse človeško nehanje in delovanje, toliko na materialnem kotivku na umetnićkem, verskem in duševnem področju, se podreja državi in s njegovim po mirnih lastnih interesih. Država odloćuje kot vrhovna instanca o potrebah ljudstev država jo neutralizira in neodgovorno oblast, ki sme voditi ali prepovedati katero koli delovanje vsakega državljanu. V takem sistemu jo oćitno nemogoće jo dalje razlikovati med državo in nacijo, prav na tem razlikovanju pa je zgrajen ves sistem manjšinske zaščite.

Nauk o »Volkstum« oz od svoje strani pa prikazujejo poim »Volk« v njegovem kolektivnem pogledu kot absolutno in najvišjo vrednost, vježo od vsake druge.

Ta nauk ima oćitno najno posledico da vzbuli konflikt brez izhoda med zahtevami nacije in države, kajli država jo definirana kot »Ullma« rajio, in kot edini sodnik vsega človeškega delovanja.

Druga oćitna naloga posledica je, da zaradi nauka o »Volkstum« princip neutralne in nepristranske arbitraže gledo vsega, ker zadeva »Volk«, čes da jo samo ta kompetentna, da odloća, katere so potrebe posameznih narodnih skupin, in da intervencira z namenom, da jim te pravice za jameli.

Sprito teh prilik so je odbor vprašal, ali mora komisija jo dalje uspešno delovati za zaščito manjšin. Odbor jo mnenja, da kljub težkoćam, s katerim so mora sedaj problem manjšinske zaščite boriti, oslone komisiji nek polje korišćnega in neobhodno potrebna dela, ako se opira na slededa razsoditva.

Odbor soglasno ugotavlja, da so bog mogli mir, in sicer toliko v posameznih državah kakor mednarodni mir, zgraditi samo na temelju, ki priznava dostojanstvo

človeške osebnosti in nekatere osnove človeške pravice. Od teh pravice so mora predsvem priznati pravica posameznika, da priznava ljudi in razvijaje svoje narodnost (izvirnik med navedenicma za izrazi »affirmor, affirm« et developmente za narodliti, in dodaja zaradi jasnosti jo ustrezajoće angleško izrazo »confess foster and develop«).

II. Odbor poudarja, da manjšinski problemi so bili in bodo tudi dalje mednarodna pomena ter da spada rešitev teh problemov med mednarodne naloge. Odbor meni, da se ne sme opustiti princip mednarodne kontrole nad manjšinsko zaščito in da ostane Liga narodov kljub svoji trenutni oslabitvi je dalje kvalificirani organizem za izvrševanje te kontrole. Sistem bilateralnih dogovorov no bo mogel nadomestiti principa mednarodne arbitraže.

A) Ta sistem se da namreć uporabljati samo med dvema državama od katerih ima prva svojo manjšino v drugi in obratno; sistem predpostavljaa nekako enakost v številu in pomenu obeh manjšin; postane pa neuporabno za one manjšine, ki jih no podpira nobena matina država (Etat d'origine Mother State).

b) Nevarnost, ki se je že oćtila garanciskemu sistemu Lige narodov, da bi se numreć zrtvovali interes manjšin drugim političnim interesom, je jo bolj pćena za sistem bilateralnih sistemov.

III. Odbor smatra za bistveno nalogo, jo onkrat proučevati ali ne mora biti nekoo obmorje človeškega delovanja nezavisno od političnih prenislekov.

IV. Zaradi tega mora odbor priznati, da nauk o manjšinski zaščiti ki sloni predsvem na zaščiti pojina nasproti državi, kateri pripada, ne ustreza več dejstvu, ki sedaj prevladujejo v nekaterih državah in tudi med maksikatero manjšino samo. Zato jo važno, da postanajo te ideje predmet vsotnega in globokega proučevanja.

V. Liga narodov je jo začela s proučevanjem koristi in nekoristi, ki bi nastale iz kolektivnega jamstva manjšinskih pravice, toliko z oćtrom na države kolikor na posamezne manjšine in individuoo, ki jim pripadajo. Odbor meni, da se mora to delo nadaljevati in poglabljati.

VI. Koncno predlaga odbor, da sam nadaljuje svoje delo. On smatra, da mora se sam nadaljevanjem komisija od svoje strani izvršiti proučevanje opanošnih predmetov in drugih, ki so onako važni za problem manjšinske zaščite. Odbor jo predložil komisiji rezultat svojeo dela.

ČEŠKO GOSPODARSTVO PREHAJA V NEMŠKE ROKE

Zavod za proučevanje pri upravi štiri letko v Berlinu jo sedaj zavril delovanje tudi na Češkom in Moravskem. V bližnji bodoćnosti bodo vse produkcijske sile v protektoratu vkljućene v nemško gospodarsko ustanovo ter se bo tudi na področju protektorata izvajala Göringova štirikleta. S češko produkcijo ima sedaj Nemčija 70 odstotkov celotno svetovno produkcijo rju veće premega. Ker Nemčija nima petroleja, li bo ta premog služil za dobavo umetnega bencina. V Švedih to se v ta namen zgradili velikomsko tovarno, ki bo predelovala premog v benzin. Samo ta tovarna bo lahko bila desotino nemške potrošnje bencina t. l. 600.000 ton letno. Vse stare in opuščene rudnike, kjer se prej ni spalčala eksploatacija, sedaj na novo odpirajo, ker Nemčiji primanjkuje mnogo rud. Letos bodo prićele z delovanjem prve tovarne Göringova koncerna in je zato pomanjkanje železa se bolj obutno, zaradi tega odpirajo rudnike, kjer le morejo. V Pragi so ustanovili urade tega koncerna, ki bo imel pod oblastjo ves protektorat Češki in se bolj judov

ski kapital stalno prehaja v nemške roke. Sedaj jo razmerje med nemškim in češkim kapitalom kakor 3:1. Češka bo morala dati letos Nemčiji 30.000 ton izlelanega jelka. Nuvozgradnja radiopostaja v Melniku je nemška in se imenuje »Reichsender Böhmen«. Ostale postaje imajo od tretjine do pol programa v nemščini. Samo Praga ima izkljućno češki program.

Do sada je rekvirirano 158.000 hektara češkoo zemljišta u Hlublćni. Ta zemljišta obuhvatjajo 300.000 četvornih km.

200 čeških aviatičara, koji su po silije okupacije prebjegli u Poljsku, stigli su u Francusku i stavili se tamošnjim vojnim vlastima na raspoloženje. Oćećuje se dolazak još jedne grupe čeških aviatičara.

Nesreća talijanskoo aviona. Nedaeiko Brindisla svrvaoo se talijanski trokotni avion. Poginulo je 5 ljudi.

Kako je dalje bilo, istaknuto je u bilješći, koja je izaslja u predposlato broju lista Prati broj 1000, drugi broj 1500, treći 3000, a četvrti već u 4000 primjelca. Citati danas pisma, koja su onda stala sa svih stranu prijisljati nadasde je interesantno. Onaj zanost, kojim je list podravljen, ona pozitivnost u sabiranju novih preplatnika, vrijedna je svakoo ućtjeńja. Sta korespondencija iz tog vremena spremjena je kod mene u jednom sanduku kao živi dokumenat jednog nevrednog idealizma. Danas, bojim se, da je taj idealni zanost jenjao.

Isprepa su na list bili preplatnici samo Hrvatli. Njih oko 4000. — Kasnije su nastala mala previranja. Zainteresirao se Savez, pristupili su i Slovenci i list je postao službenim glasilom tzv. emigracije iz Julijske Krajine i kao takav ostao je do dana današnjega.

Toliko kao malu reminiscenciju na on dane. Deset je godina minulo. Na tisuće je problema pretraktirano u stupcima lista, na tisuće je vijesti iz rodnoo kraja objavljeno. Kontakti je s rodnim kraćem opć ustoppa vljen. Ne sprječije ga nikakve umjetno poginute bartijee.

Danas je u ovo stuppe uprio na tisuće oćiju, Hrovata i Slovenaca iz Istre, Trsta i Goritice, a one i s one strane granice, koji po njemu željno traše, jedni vjeru i ušanje drugoo ućtjeńju. U tim se stupcima, skromnim i jednoslavnim, odrazuju žilava borba jednoga naroda, kojemu se ne je nrijeti borba za opstanak, za odrđenje.

I ako bude tako skladno protuavao s mrvine izrajo cijeloga jednoga naroda, koji se je zubima i noktima borio za zraku sunca na svojoj zemlji, za najelemtarnija prava čoveka.

ITALIJA IZVOZI U JUGOSLAVIJU OKO 2.000 VAGONA RIZE.

Trst. — Prigodom pregovora izmedju Italije i Jugoslavije o uvozu rize Talijani su zahtijevali, da se uveze 750 vagona oľjuštene, a 1750 vagona poluoľjuštene rize, kako talijanske Hutione rize ne bi ostale bez posla. Kako u Jugoslaviju postoji zavodno 7 ljubitonica rize, koje su vlasništvo domaećeg kapitala, to je Jugoslavija tražila, da se smlic uvesti samo 200 vagona oľjuštene i 2.000 vagona poluoľjuštene rize. Do sada ioo sporazum u toj stvari nije postiguet, a talijanske organizacije za prodaju i izvoz rize forsiraju medjutim, dok ne bude sklopljen sporazum, samo oľjuštenu rizu.

Polski pričuvni časnici donijeli su rezoluciju u kojoj traže, da poljska vlada zabrani ulazak talijanskih proizvođa u Poljsku, a narod treba organizirati bojkoć svega, što je talijansko. — Treba bojkotirati proizvode talijanske industrije, talijanskoo obrta, talijanskoo novinstva i uopće sve što dolazi iz Italije.

vjeđa — ako bude itoo ikada protuavao sudbinu najboljog i najsvjetlijeg dijela Hrvatskooa odnosno slovenskooa naroda, koji živi pod Italijom, ne će moći, a da ne lista po stranicama i stupcima oćoga lista.

Po stranicama, koje su najrtjećitiji dokumenti.

A čieca naša iz ovih je stupaca erpsti snugu za daljnji rad, za daljnju borbu, da nastave tanu, gdje smo mi stali.

I u tom je ero velika, čak historijska važnost ovog nooko skromnog i mlogoo lista, koji ponkad je razloga, koji su izvan naše moći nje mogao da donese nego tek po kakoo »Hinnuadu«. Ali i to je »Hinnuad« uistinj je izbjieo jedan plamen, plamen negastiv ljubavi do zemlje, koja nam je rodilja, do naroda, koji je živa sam, od svih ostalijem, titanskom snagom se drđeti u njoj Ernest Radetić

NEKAJ MISLI K RAZSTAVI V SOFIJI

Z velikim zadovoljstvom smo prečitali poročilo g. L. Č. v "Istri o Razstavi naše knjige v Sofiji. Rea hvaležni moramo biti vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da je bila ta razstava omogočena in je tako lepo uspeła. Skoda le, da so jo ni moglo udeležiti več naših ljudi, ki bi s svojim nazornostjo izraženo povečali uspeh razstave...

Pisce napoveduju za jesen ali prihodnje pomlad podobno, toda se obirnijejo razstavo, ki bo obsegala tudi našo znanstveno knjigo. Dobro bi bilo že zdaj pričeti z organizacijou naše udeležbe na razstavi. Druga bi lahko izvedla štedljivo članstva za potovanje v Sofijo. Svečala bi naši emigranti no smeli potovati v Sofijo v mesece. Priučiti bi se morali kolikor mogoče bolgarskemu jeziku, spoznati čimbolje naš problem in vse kar je a tem v zvezi trz nesti s soboj publikaciji, slik in sploh materijala, ki se tiče našega vprašanja. Ves ljudi pride v kontakt z mnogimi udeleženi razstave, pa tudi vtiš je popolnoma drugačen, do nastopa enotno številna skupina discipliniranih ljudi. Upamo, da bi se dalo spraviti tudi naše na rodno no-je in izvajoči shalunice. Tudi bi udeležka naših emigrantov na razstavi v Sofiji vplivala na našo emigracijo. Vtiši, ki bi jih naši udeleženci prinesli — verujemo, da bi bili najboljši — bi utrdili vero v zmago pravice in sploh povečali voljo do nesebičnega dela v teh dneh negotovosti, ki terjajo z vsakim dnem novih žrtvo v naših vrstah.

Na tej razstavi bi svečala no smelo manjkati aliho najvidnijših literatov in znanstvenikov Julijko Krajinu ter po možnosti tudi drugih predstavnikov našega življenja. Morda bi se dalo s to razstavo zvežati tudi razstavno naših oblikovanih umetnikov, na stop naših literatov na prednjačen večeru ali pa skupno z glasbeniki in gledališkimi igralci na po-behem kulturnem večeru. To priveditbe bi bile posebno važno v Sofiji v teh dneh.

J. V. Moribar.

IZ ČIČARIJE

Trstenik. — Priete rata u našim kraljevina nije se osjetilo, a nili je postojao kakav jaz među našim narodom. Postoje rata bez prosvijetih društava, bez nacionalnog i moralnog odgoja uvukle su se u naš narod mogu mane.

U prošlom mjesecu nepoznati čimtelji nagazili su i pokosili seljaku Poropat Martinu cijelu njivu pšenice, koju je siraostal jednu imao posijanu. Zbog ovog zločeda on trpi veliku štetu, a da sam nezna zašto mu je ta šteta učinjena, jer on je vrlo miran i pošten čovjek.

Drugom jednom našem seljaku Poropat Juri su također do sada nepoznati počinitelji, na početku ovog mjeseca zapalili veliki stog sijena, što ga je imao složenog na stenošoku.

Ovakva nedjela ne služe na čast našim selima ni našem narodu, ali tu se ne može ništa pomoći, jer se postije rata nesljed pomamikanja škola i prosvietne narodne sve sskarvilo.

Mun-č. — U proljeću kada smo litali da si bar domaće obradimo naša polja, nismo mogli zbog svakodnevnice kiše i bojali smo se da će sve ono što smo silom posadili sve sagnući. All ono što nije moglo u proljeću da uništi kiša, uništila nam je sada suša. Već preko mjesec dana je prošlo što nije padala kiša, pa kako smo na kševitom terenu, to nam je suša uništila svy prirod i sve što smo mukom posijali. Krumpira i fajola ne čemo dobiti niti onoliko koliko smo posijali, sijena bit će vrlo malo, jer ono što nije izgorilo od suše, nofeći su sšakavci, koji su se pojavili u velikoj količini.

Kako vidimo koliko nama, toliko i našoj marni prijete ove zime zlo i ne znamo kako ćemo preživjeti.

Vodiće. — Prošle nedjelje teška je nesreća zadefala našeg seljaka Rupena Antona zvanog Golub. On se je vozio na biciklu u Podgrad, kuda je išao da kupi i likerni liček za svoju ženu i na povratku izmedju sela Obrov i sela Golac na jedinom znakoretu na njega je nasurio jedan leksumni auto, koji ga je bio i do zemlje i preko njega prečao. Rupena je zadobio teške povrede, slomljena mu je desna ruka i desna noga, a izlomljeno mu je i nekoliko rebra. S istim automobilom prevezen je u besvesnom stanju u Podgrad do liečnića, koji mu je pružio prvu pomoć, a ovdje su ga odvezli u riječku bolnicu. Sumnja se da će ostati na životu.

NA KANIN SO POSTAVILI TOP

V okviru vojaških manevrova, ki so jih izvršili italijanski planinci v Julijskih Alpah, so listi zabeležili težak vzpon planinskega oddelka, ki si je zadal nalogo postaviti na vrh Kanina top. Kanin je visok 2585 m in je ena izmed naših najlepših gora z Rabeljskim jezzerom ob vrznožju. Top, ki so ga prenšli, je kalibra 75/13. Posamezne dele, ki so težki preko sto kg, so morali prenesti na rokah do vrha. Še istoga dne so top spravili v dolino.

6 mesecev zapora zaradi mleka in žalitve oblasti

Teško je bila kaznovana mlekarica Antonija Žalitev por. Barič iz Fajtesje zaradi žalitve, ki jih je izrekla komisarij trčarskuskoga urada Viktorju Palecom iz Trsta in na zaradi mleka, ki je bilo posejeto. Julija t. l. je omenjeni komisar z uslužbenecem trčarskuskoga urada čakal ob potoku Cerelj na mlekarice, da bi pregledaval mleko. Ko je prišla mimo Antonia Mozežič, sta in vstavila in ukazala, naj pokaže mleko. Uradnika sta knalu nopolvila, da je mleko slabo, t. i. da mu je bila pobrana smetana. Zadevo sta povedala mlekarici in mleko vpičko nie razlila. Ko se ji je poleglo prvo začudenje, je mlekarica spopadla jezva v kateri je marsikaj izrekla komisariju in njegovemu spremljevalcu. Komisar je vse žalitve stavil v obtožbo in Mozežičeva je zaradi tega prišla pred sodišče. Tu se je branila, da ni izrekla uradnikom, da naj jih bo sravn, ko so ji razlili mleko in da bi hotela poklicati možje iz vasi, ki naj bi obradnvali z njima. Zatrjuje, da je rekla samo to, da bo zadevo povedala možu. Klub vsej njeni obrambni je je sodišče priznalo za krivo in to kaznovalo na 6 mesecev in 15 dni zapora pogojno.

Novi prefekti u Trstu i u Puli

Pula. — Prefekt Cimaroni, koji je već 6 godina bio prefekt u Puli, premješten je. Na njegovo mjesto došao je Renzo Chierici iz Pescare. — Isto je tako premješten i trčarski prefekt Eolo Rebuta, a na njegovo mjesto došao Dino Borri iz Barije. Kako će se oni učiniti u potrebe kraja, koji ne poznaju, teško je reći. Inače su po cijeloj Italiji izvršena promjenjenja svih prefekata. Cimaroni odlazi iz Pule u Padova, a Rebuta iz Trsta je umirovlien.

LJUBLJANSKA LIURIJA NE DOLAZI U TRST

Trst. — Trčarskovo plivačko društvo (Societa triestina ai moto) dohila je telegram, kojim mu ljubljanska "Iiriija" javlja, da ne će stići da plivačka natjecanja. Izglada da je razlog to ljubljanski plivačama nije pravovremeno uređeno pitanje putnica. Trčšani jako žale što je utakmica odgođena i nadaju se da će biti upričeno u nekiskorie vrijeme novo natjecanje.

I OVOGA JE SRUŠIO AUTOMOBIL

Medulin. — Tone Zuccoen iz Medulina otišao je poslom u Pulu. Na trgu pred Mercatom, okružno ga plabotbranom jedan auto, oborio ga na pločnik i Zuccoen se nije vratio kući, nego je odležao 8 dana u puljskoj bolnici.

POSTANSKA VEZA S LIMOM

Kanfanar. — Odlukom poštanskog ravnateljstva u Trstu dostavljat će se pošta, namijenjena u Lim svakog dana po poselno, bez dostavljajući iz Kanfanara. Prema tome se sva pisama adresirana u Lim moraju slati na zadnju poštu Kanfanar, a ne Vrsar, kako je to dosada bilo prakticirano.

TEŽAK ZLOČIN U SV. PETRU U SUMI

Sv. Petar u Sumi. — 38-godišnji Ciril Klemen bio je zbog nekog sijena već dugo vremena u zavazimii sa susjedom Božom Doimnom. Prije nekoliko dana Klemen je Doima napao srpom i zadao mu nekoliko smrtonosnih rana. Doimo je umro, a Klemen je odveđen u zatvor.

Doprinos pazinskom konviktu

Pazin. — Nekadašnjem hrvatskom konviktu u Pazinu, koji je bio sagradjen za djecu istarskih seljaka Hrvata, koja su pohađjala hrvatsku gimnaziju u Pazinu, a koji je kasnije od krčke biskupije preuzela Italijanska vlada, dodijeljena je ovih dana pripomoć od 350.000 lira. Konvikt se danas zove »Convitto Fabio Filzi«, te se je za abusivskog i španjolskog rata regrutiralo iz njega velik broj dobrovoljaca.

JEDAN SLUČAJ TETANUSA

Trst. — Franc Flego iz Sičola otkrmljen je hitno u trčarsku bolnicu, jer se kod njega ustanovio slučaj tetanusa. 33-godišnji Flego radio je 20 srujna na polju i tom se prilikom neznažno ozlijedio na desnoj nozi. Malo kasnije razvila se od te ranice teška infekcija tetanusa, pa je konačno prevezen u bolnicu, ali živu da ima malo nade da bi mogao ostati živ.

Nesreća na radu

Pičan. — Artur Juran iz sela Jurani kbr. 6, kraj Pična namješten je kao radnik kod jedne ovdješnje talijanske tvrtke. Prije nekoliko dana poslao ga poduzetnik nekuda po poslu i on se požurio na biciklu da obavi posao. Nesrećom se nasred ceste srušio s bicikla. Kad se hito dići nije mogao. Stomio je nugu

Kažnjeni trgovci

Buzet. — Zbog natvaranja živečnih namirnica kažnjeno su: Vjekoslava Pavletič rđj, Sestan iz Roča, Antun Nikolačić iz Roča, Josip Fabijančić iz Buzeta, Lovre Pavletič iz Roča, Ana Pernič iz Roča, Milu Podreka iz Štrpeta i Marija Načinović iz Roča.

Dubrovački plivači u Trstu

Trst. — Na natjecanja u plivanju Waterpolu i drugim sportovima na vodi stigli su iz Dubrovnika plivači PD »Juga«. Plivači su bili u izvrsnoj formi, pa su postigli lijepe rezultate. Nama se osobito sviđala činjenica, što su svađice isticali, da su iz »Dubrovnika«, a ne »Raguse«, kako se to dosad običavalo činiti, pa su sigurno na njihovo podučeno isticanje toga i sve talijanske novine donosile vijesti o plivačima »Juga« da Dubrovnika.

Hodočaste iz Ljubljane na Sv. Goru pri Gorici

Ljubljana. — Ovih dana vrše se prilive za veliko hodočaste Slovenaca na Sv. Goru pri Gorici, povodom 400-godišnjice ukazanja Marike Božije svetogorske. Za prvo hodočaste prilivljao se do sada već 1600 osoba. Odbor upozoruje one, koji bi u priliku hteli iskoristiti, da posjete rodinju i znance u Gorici, neka to naltako ne čine, nego neka putuju sami ili neka se priključe kakvom izletu.

USTJE NA VIPAVSKEM

Dobili smo novega župnoga upravitelja. Imedjuje se g. Lucio Novello in prihla iz videnjske nadškofije, kjer je služboval v neki duhovniki Šempetrske župnije. Slovencišno ovlada le za silo in ga ljudstvo ne razume. Njegove bridke, ki so mešauca slovensčine, beneškega narēča in furlanščine, niso nič kaj spodobne. Če se v kratkem ne zboljšajo, bo tpeha boča beseda v naši vasi, občutno škoda.

PREGAZIO GA AUTOBUS

Rakali. — Jakov Percan sin Paškalov iz Rakala 40 godina star, vozio se prema Barbanu bicikalom, kad li mu dođuri ususret veliki autobus. — Jadni Percan nije se mogao na vrijeme ukloniti, pa se je sudario s autobusom. Zadebio je više teških ozljeđa na glavi i rukama, pa je hitno prevezen u bolnicu.

Kruh je postupio

Pula. — Nova vrst kruha, koji je je uveden 1. kolovoza prodaje se po 3—4 hrc ga. Dosada je kruh stajao 2 hrc 90 centezima. Postupljenje je usljeđilo, kažu, zbog toga što je nova mešavina brašna bolja nego do sada.

JUNAČKI PODVIJ MALOG LOSIJNIANA

Mal Lošnj. — 12-godišnji Joakim Črval vidio kako je 12-godišnji Marjan Nikolić uoči u more i slao se utapiti kod zalje na njim i spašio ga od očite smrti.

SRUŠIO SE VOJNI AVION

Gorica. — Kod Gorice se strmoglavio ledar vojnički aeroplan. Pilot je poginuo. Uzrok nesreće nije poznat.

NOVI GOSPODARSKI LIST

Pula. — S 15 lipnja počeo je izlaziti novi gospodarski list za seljake. List se zove »Terra Giuliana«, izlazi dvaput mjesечно i glasio je fašističkih zemljoradnika pokrajine Puljske, Trčarske, Riječke i Zadarske.

Aquilinjio že gradijo

Kakor smo že poročali, so Zavljce pri Trstu spremnili v Italijanski naziv Aquilinja in to po veliki čistilnici nafte »Aquila«, ki so jo zgradili v bližini. Za uradnike in delavce te tovarne pa bodo zgradili na pobožnju hriba Dor nasebino, ki bo spadala pod Zavljce in ki se bo imenovala Aquilinja. S 1. septembrom bodo pričeli zidati 18 hišic s 54 stanovanji. Stroški bodo znašali preko 2.500.000 lir.

To limn. — Pred sodiščem je bila obsojena Leopolda Ferjančičeva zaradi poksanelega hega preko meje. Obsojena je bila na 2.000 lir denarne kazni. Ker nima denarja bo morala odsedeti zaradi tega 40 dni v zaporu.

Podbrdo. — Na mejih so aretirali Andreja Rutarja iz Zadlaza pri Tolminu v trenotku, ko je hotel prestopiti državno mejo brez potnega lista. Odvedli so ga v tolminsko zapore.

Opčine. — Zaradi velike vročine so se vnele saje v dimniku hiše last Ivana Malalana. Ogenj se je naglo razširil na ostalo poslopje in od tam se na gospodarsko poslopje kjer je bilo okoli 30 stotov serna. Policiskosi so takoj gasilice iz Trsta, ki so ogenj omejili. Ogenj je napravil 10.000 lir škode ker je zgorelo vse ostrešje stanovanjske hiše in gospodarsko poslopje s senom vred

DROBIŽ

Iz Bazovice. 23. julija t. l. je praznovaj v Bazovici 25 letnico nove maše tamonjši župnik Josip Kocijan, ki je prej dolgo let župnikoval v Predloki v Istri. Župnik Kocijan je eden izmed redkih nekdanjih dijakov hrvatske gimnazije v Pazinu, ki je ostal na svojem mestu v Istri.

Iz Poreštine. U jednom našem selu imamo dvije gostione. Jednu vodi naš čovjek a drugu poturica. U gostionii našeg čovjeka ne smijemo da pjevamo ni u našem ni u talijanski jeziku, dočim u gostionii poturice lako pjevamo što hoćemo, niko nam ne kaže ništa.

Iz Cresa. Nakon nekoliko vremena što su nas vlasti pustile na miru, sada su neki naši vidljenji ljudi pozvali karabinjerima, da im uzmu otičke prstiju.

Iz Kvarnerskih otoka. Nekoj naši domaći, koji su se prije više godina iselili u Jugoslaviju, došli su na praznike kući. Naš su fašisti pozvali, da se ne smijemo s njima ni zaustaviti ni razgovarati.

Iz Beleja na otoku Cresu. Naš zaslužni Musić ne može biti zadovoljan sa svojim sinom svećenikom, koji se sada zove Musini, te je namješten kao svećenik u Valunu. Mladi Musini s našim narodom neće da progovori ni riječi hrvatski.

Iz Cresa. U mjesecu julu je imao novu misu vč. Santini. Nadamo se da će s našim narodom bljepo postupati kada bude namješten u našim selima.

Iz Creskih otoka. Čitena buhača je ove godine oko 7 lira, dočim lanijske godine su nam davali ledva 3 lire za kg.

Iz Juršići kod Kanfanara. Kada su doznale vlasti, da će k nama doći novi svećenik, koji je hrvatskog roda, pozvali smo bili nekog od karabinera. Oni su nam već imaprled zaprijetili, ako budemo pjevali i molili u crkvi hrvatski, da će nas zatvoriti.

Iz Sv. Vičenta kod Vodujana. Letina je ove godine slaba. Pšenice će moguće biti oko polovinu nego prošle godine, a i gradnja će biti također mnogo manje nego lani.

Iz Bazovice. Zloglasni poljski šuvalj Fonda, ki je napravil našim ljudem veliko slabega, je okoli 10. julija začeo nekoga procesa z neko ženo in neko mladoletno žrijmli, pa se je sudario s autobusom. Zadebio je više teških ozljeđa na glavi i rukama, pa je hitno prevezen u bolnicu.

Iz Banjola kod Pule: Ribari iz okolice Pule love ribu i donese je u tvornicu konzerva u Banjoluama, ali u zadnje vrijeme tvornica nekako rado ne prima ribu, jer je ne može radl bobjota iz izmoeštva prodavati.

Iz Liznjana: Posto muškareci svi hoće da ribare, morale su ove rodine žene da opravne poljski pesno. Svi su se bacili na more, jer smisle da će ih more pomoći, pa ih zmoreše.

Iz Medulina: Pošto je liza svibanjske kiše durno močan vjetar, oštećio nam je pšenice te ove godine imat ćemo za polovinu manje pšenice nego prošle godine.

Iz Puljske okoline: Od svibnja nismo imali kiše i sada je velika suša tako da i najmanje povrće moramo kupovati na trgu u Puli, kako dolazi iz drugih dalekih krajeva.

Materija. — 13-Jetno Ano Jurševlečivo iz Polca se prepeljavi u trž. bolnišnicu z većjim ranami na hrstu in dozdnevni notranjnji poškodbami. Dekleca je padla s hruske.

Trst. — V bolnišnicu so pripeljali 70-letno Katarino Simičeovo stanujućo na Greti. Starka je padla tako nesrećno, da se je ranila na glavi in pretresa možgane. Njeno stanje je nevarno.

Bovec. — V Logu se je zgodila težka avtomobilska nesreća. Novoporočena Moretti Marija in Humbert sta pričela medene tedne z izletom v avtomobilu, ki sta ga najela pri neki tržiški tvrdki. Zaradi neznanega vzroka je avtomobil zadel ob obcestni kamen, se prevrnul in zdrknul v prepad 150 m globok. Pravi bučje je bil, da so se vsi rešili, čeprav so dobili težje rane in si zlomili ude. Ranjenih je pet, ki so bili takoj prepeljani v Trst.

Trst. — Umrlil so: Nikolič vd. Začevin Antonija 61 let, Škilan vd. Jurčić Jožefa 74, Drekalović vd. Stipčić Marija 73, Hrovatin Ivan 70, Marušić Marij 59, Filipi vd. Sirotić Veronika 47, Kobal por. Rijavec Franciska 55, Jerić vd. Scheibelbauer Ana 87

MANJINSKI PROBLEMI

JOŠ O SELIDBI NARODA IZ JUŽNOG TIROLA

List »Svijet« donosi: »U Južnom Tiroli ... List »Svijet« donosi: »U Južnom Tiroli ... List »Svijet« donosi: »U Južnom Tiroli ...

v nenemških evropskih državah. Franco- ... v nenemških evropskih državah. Franco- ... v nenemških evropskih državah. Franco-

VANJSKO-POLITIČKI PREGLED

U POLJSKOJ I NJEMAČKOJ JE POTPUNO RATNO STANJE

Cijela sjeverozapadna Njemačka na ... Cijela sjeverozapadna Njemačka na ... Cijela sjeverozapadna Njemačka na

IRCI SO PODPIRANI IZ INOZEMSTVA

Veliko razburjenje se je polostalo An- ... Veliko razburjenje se je polostalo An- ... Veliko razburjenje se je polostalo An-

U NOVOM RATU ODLUCIVAT CE SAMO NAGLI NAPADAJ

»Gazeta del Popoloce (Rim) donosi ... »Gazeta del Popoloce (Rim) donosi ... »Gazeta del Popoloce (Rim) donosi

PRAVOSODNI MINISTAR SVOBODNE IRISKE

Pravosodni ministar svobodne Iriske ... Pravosodni ministar svobodne Iriske ... Pravosodni ministar svobodne Iriske

KAK JE RESNIČNI NAPAD?

V budimpeštanskom listu »Pester ... V budimpeštanskom listu »Pester ... V budimpeštanskom listu »Pester

ampak sistem. V njemu obliki, kakršno ... ampak sistem. V njemu obliki, kakršno ... ampak sistem. V njemu obliki, kakršno

FAŠISTIČKA KOMORA DONOSI ZAKON O ISELJAVANJU NIJEMACA

Rim. — U petak 10. u noć će biti pod- ... Rim. — U petak 10. u noć će biti pod- ... Rim. — U petak 10. u noć će biti pod-

ZADNJA SLOVENSKA POZARNA BRAMBA NA KOROSKEM RAZPUŠČENA

Društveni komisar za Vzhodno marko ... Društveni komisar za Vzhodno marko ... Društveni komisar za Vzhodno marko

UPOZORENJE!

Glasom najnovijih propisa o zaposl- ... Glasom najnovijih propisa o zaposl- ... Glasom najnovijih propisa o zaposl-

SKUPLJAJMO NARODNO BLAGO

LABINCI (Sveta Nedilja kod Vižinade)

Nedaleko Vižinade u zapadnoj Istri ... Ndaleko Vižinade u zapadnoj Istri ... Ndaleko Vižinade u zapadnoj Istri

Senožet. Tu je također bio stari gradić ... Senožet. Tu je također bio stari gradić ... Senožet. Tu je također bio stari gradić

I vukodlaci, a vile da tamo peru i suše ... I vukodlaci, a vile da tamo peru i suše ... I vukodlaci, a vile da tamo peru i suše

bio digao sjekramu, rankunima, vllama ... bio digao sjekramu, rankunima, vllama ... bio digao sjekramu, rankunima, vllama

VELIKA ŠPIJONSKA AFERA V FRANCJI

Zadnje čase je bila v Franciji odkrita gotovo najveća špijunska afera povojne in predvojne dobe z izvetjem Drevfussove afe...

VIJESTI IZ DOMOVINE

KAKO ŽIVE NAŠI V KRANJU

Le redkdkaj se oglašimo v »Istri« in zdaj se nam, da se življenje, to burno in nemirno življenje, odvija precej daleč od nas...

Ali bomo mogli še računati na njihovo najmlajšo generacijo, da se bo zanimala tudi za naš problem? Lansko leto sta se poročila Kovač Filip, janski zidar, star 31 let, doma iz Vipave in letos Bajc Ivan, star 35 let, doma iz Ledina...

Pirc Ivan teško ranjen v kakanjskem rudniku

Dne 1. julija se je pripetila v kakanjskem rudniku teška nesreča. V rovu je zasulo štiri rudarje. Med temi je bil tudi naš rojak pomočnik kopač, Pirc Ivan, star 27 let, doma iz Vošjice na Krasu...

MALE VIJESTI

Zabranjen slovački list u Mađarskoj, Slovački dnevnik, koji izlazi u Prerovu, pristojatelj istočne Slovačke...

VIJESTI IZ ORGANIZACIJA

VELIKI USPJEH ISTRANA na priredbi trešnjevčkih društava

Za reč. — U nedjelju 6. kolovoza priredila su sva trešnjevčka društva veliko narodno proštenje na Izgrašću «Concordie» sa raznim nastupima i priredbama...

Riječi te naše stare budnice, koja se nekad prije rata pjevala po svoj Istri u dane narodnog budjenja i narodnih borba, izazvala su veliko oduševljenje. Tekst je pjesme ovaj:

KURIOZITETI

Jedno naše pogranične novine donijele su na naslovnoj strani svog izdanja od 31. srpnja ove godine oznaku, da »pojedini broj stoji 30 centesima«.

IZ AMERIKE

Primitili smo od naše povjerenice za Ameriku G. M. Vidosić 3 dolara, koje smo raspodijelili ovako: Emil Blažević, Metropolitan Studios, 1425 Broadway, New York, N. Y. platilo je dolara 1 i podmirilo pretplatu do 1. VII. 1939.

TABOR PRIMORCEV V NOVEM MESTU

Tradiciionalna navada je, da priredi društvo Soča iz Novega mesta vsako leto svojo prireditev. Že več let zanored je doseglja ta prireditev lep uspeh in zainteresirala našo široo javnost...

Pririditev se bo obdržala ob 16 urli na vrtu costline Osolnik. Program je sledeči: 1.) »Pesem primorskih emigrantov« (Karlovac)...

JUBILEJ MATIJE SKABARJA

Te dni je na Brezjah obhajal 40 letnico mašnista Matija Skabar. Jubilar se je rodil v Bakovljah pri Trstu. Po maturi je vstopil v bogoslovje, odkoder je po mešurikuem povocenju odšel za kateheta na slovenske šole v Trstu...

NOVO DELO KIPARJA FR. REPIČA

V Trbovljah so pred nekaj tedni odkrili spomenik blagopokojnemu Kralju Aleksandru. Kip je delo našega rojaka kiparja Francem Repiča. Te dni je ljubljansko »Jutro« prineslo v svoji kulturni kroniki kratak njegov življenjepis in umetniško udeleževanje.

Povratak naših jedrilčarva s jadranskih natjecanja u Trstu

U Split su se vratili jedrilčari splitskog kluba »Labud«, koji su sudjelovali na jedrilčarskim regatama u Trstu, o čemu smo svojedobno javili u jednoj vijesti našeg tršćanskog dopisnika.

Splitški je »Labud« na ovim utakmicama sudjelovao s raznim vrstama jedrila te je postigao silan uspjeh na glavnim natjecanjima za velike jedrilice tzv. krstare na pruzi Mali Lošinj—Rimini—Riccione—Zadar. Na ovoj teškoj utakmici nastupili su Splitčani s tri krstara i to »Zlatnom strijelom«, »Poletom« ing. Deškovića i »Nerezinkom« kapešana Matkovića. Ova velika regata bila je podijeljena na više etapa. Na drugoj etapi Ancona—Rimini, koja iznosi 49 morskih milja »Zlatna strijela« stigla je prva, drugi je bio »Polet«, a treća »Nerezinka«.

IZ UPRAVE

Reja Leopold. Podbrežje — Maribor. — Vaša naročnica je plaćana do 1. VII. 1939.

Jesam li poslao pretplatu?